

Koetoiminta ja käytäntö

Liite 13.6.2005 62. vuosikerta Numero 2 Sivu 2

Herneellä kestävää tuotantoa

Ilkka P. Laurila, tutkimusjohtaja, MTT

Eurooppalainen maatalous on riippuvainen paitsi kasvintuotantoa vauhdittavista lannoitteista myös kotieläintuotantoa vauhdittavista valkuaisrehuista. Molempiin tuotantopanoksiin kannattaa turvautua, sillä niiden avulla saatava tuotannonlisä kattaa helposti niihin uhratut eurot.

Niin lannoitteen kuin valkuaisrehunkin käyttö riippuu panosten ja tuotosten välisestä hintasuhteesta. Suhteessa tuotantovaikutukseen lannoitteet ovat kohtuuhintaisia – vielä nykyisillä energianhinnoilla. Tilanne voi muuttua lannoitteenvalmistuksessa runsaasti kuluvan energian kallistuessa. Valkuaisrehut ovat esimerkki vapaan kaupan tuotteesta, jonka käyttöä saatavuus ja hinta ovat suosineet.

Suomalainen maataloustuotanto on riippuvainen niin tuontien energiasta kuin tuontivalkuaisestakin. Tuotantojärjestelmän kestävyiden näkökulmasta tilanne on ongelmallinen. Entä, jos energian tai valkuaisen saatavuus jostain syystä häiriintyy tai yhteiskunta alkaa ohjata ympäristöperusteilla nykyistä suljetumpiin tuotantojärjestelmiin?

Suomessa menestyvät herne, rypsi ja rapsi tarjoavat vaihtoehdon tuontivalkuaiselle. Kotimaisen valkuaisen haasteena on kannattavuus: maailmanmarkkinoilta saa lisävalkuaisista halvemmalla kuin mitä sen tuottaminen Suomen ja Euroopan olosuhteissa maksaa.

Amerikoista tuotu soija on tärkeä kotieläinten valkuaisenlähde Suomessa. Kädessäsi olevassa liitteessä esitellään tutkimuskokonaisuutta, jossa on kehitelty tuotantojärjestelmiä, jotka ovat aiempaa vähemmän riippuvaisia tuontivalkuaisesta. Kotimaisen valkuaisrehun kilpailukykyä parannetaan viljely- ja ruokintatekniikkaa kehittämällä.

Myös markkinointia kannattaisi kehittää. Jos kotimaassa tuotettuun valkuaisrehuun perustuva ruokaketju osoittautuu ympäristön kannalta kestävämmäksi, markkinoilta on ehkä mahdollista ansaita lisähintaa. Kotimaisen valkuaisen käyttäminen markkinoinnissa perustuisi argumentteihin tuotannon kestävydestä ja geenimanipuloimattomuudesta. Kestävyysargumentti perustuisi lyhyisiin kuljetusmatkoihin, herneen typensidontaan, ravinteiden kiertoon ja huoltovarmuuteen myös poikkeusoloissa. Argumentti geenimanipuloimattomuudesta perustuu puolestaan siihen, että soijantuotannossa hyödynnetään geneettisesti

muunneltuja lajikkeita niin yleisesti, että perinteisten lajikkeiden saatavuus on pian uhattuna.

Herne lupaa valkuaisomavaraisuutta ja monipuolisuutta viljelykiertoon. Herne sitoo typpeä ja parantaa siten maan viljavuutta. Herne torjuu viljavalttaisten viljelykiertojen kasvitautiongelmia. Herne soveltuu kotieläinten ruokintaan. Herneen hyvät ominaisuudet tekevät siitä biologisesti tehokkaan tuotantopanoksen. Mutta muiden valkuaisrehujen halpuuden takia herneen hinta on niin alhainen, että vaikka sitä kannattaisi käyttää, korkean tuotantokustannuksen takia sitä ei kannata tuottaa. Tämän seurauksena hernettä ei ole markkinoilla. Samasta syystä viljely myös omaan käyttöön on heikosti kannattavaa.

Herneen viljelyn lisääntyminen edellyttäisi, että sen käyttö olisi taloudellisesti mielekästä. Tämä edellyttää herneen tuotannon ja käytön tehostamista ja ehkä myös sitä, että osa herneellä tuotetuista elintarvikkeista saisi tuotantotapaan perustuvaa lisähintaa. Tässä liitteessä esitetään tutkimustuloksia, joiden varassa herneen nousu on mahdollista.

Lisätietoja: ilkka.p.laurila@mtt.fi
(03) 4188 2230